

Byggnad 33

Antikvarisk kontroll vid
ombyggnad 2008–2009

Artilleristen 1, Campus A4, Östersunds stad och kommun

Martina Berglund

RAPPORT – JAMTLI 2010:11
ISSN 1654-2045

Utgivning och distribution:

Jamtli
Box 709
831 28 Östersund
Tel 063-15 01 00
Fax 063- 10 61 68

© Jamtli, 2010

Allt kartmaterial från GSD-Fastighetskartan © Lantmäteriverket Ärende nr MS2006/02204

Omslagsbilder: Byggnad 33 efter ombyggnad (digital bild nr P1020568).
Foto: Martina Berglund och Boel Melin, Jamtli

Redigering och layout framsida: Lena Ljungkvist, Jamtli Förlag

ISSN 1654-2045

Innehållsförteckning

INLEDNING	3
FASTIGHETSUPPGIFTERM.M.....	4
KARTA	5
SITUATIONSPLAN.....	6
HISTORIK.....	7
ANTIKVARISKT RESONEMANG.....	7
BESKRIVNING AV UTFÖRDA ÅTGÄRDER.....	9
Uppgifter om konstruktion.....	9
Fasad.....	10
Tak.....	13
Fönster.....	13
Grund	15
Måleri.....	16

Bilaga 1. Uppmätning fasader

Bilaga 2. Ombyggnadsritning, fasader utsnitt

Inledning

Länsstyrelsen gav 2008-05-07 tillstånd till ändring av byggnadsminnet Byggnad 33 (lst d nr 432-6242-08) vid Campus i Östersund.

Byggnad 33 var tidigare en militär förrådsbyggnad som nu har byggts om och ändrat användning till kontor samt mindre butik. Byggnaden ingår i byggnadsminnet Norrlands Artilleriregemente A 4, Östersunds kommun, Jämtlands län och är belägen i en miljö av riksintresse för kulturmiljövården, Z 27 Östersunds stad.

Ombyggnadsförslaget har baserats på samma idé som tidigare ombyggnad av byggnad 32, med glasade partier i portarna och ett ökat antal takkupor. Även fler takfönster har installerats samt ett ökat antal fasadfönster. Byggnad 32 har i och med ombyggnaden använts som referensobjekt.

Antikvarisk kontroll och dokumentation har utförts av Boel Melin och Martina Berglund, Jamtli. Besöksprotokoll, fotografier, ritningar och andra handlingar som rör upprustningen finns i museets arkiv. Filmerna har nummer: 08m031 och 08m033. Även digitala bilder finns brända på en cd-skiva tillsammans med övriga handlingar.

Östersund den 17 februari 2010

Martina Berglund
Antikvarie

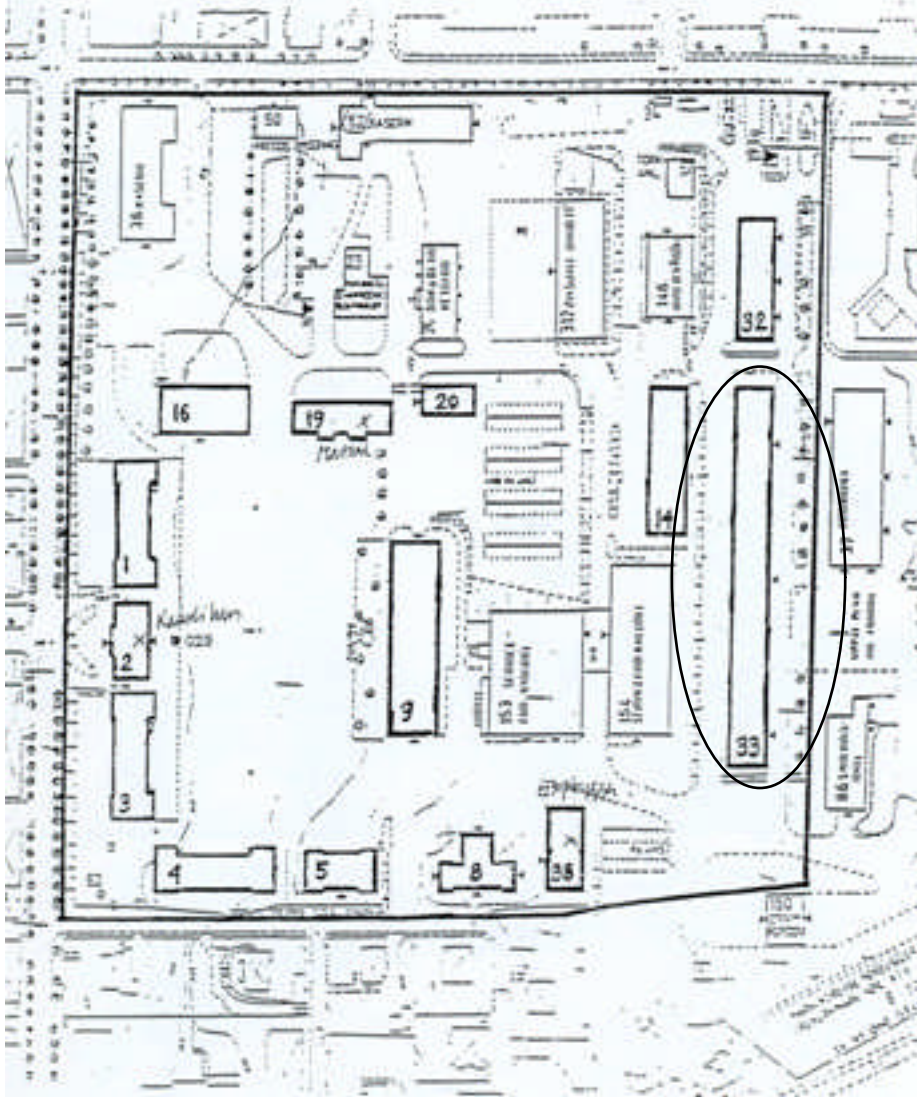
Fastighetsuppgifter m.m.

Objekt	Renovering av fasad och yttertak på Byggnad 33, Campus
Dnr JLM	253/2008 F8A
Dnr LST	432-6242-08
Koordinater (RT90)	X 7007944 Y 1441884
Fastighet	Artilleristen 1, Östersunds stad och kommun
Uppdragsgivare	A4 Campus AB Studentplan 2 83135 Östersund Kontaktperson: Thomas Fuchs 063-12 70 10
Entreprenör	Trångsvikens Bygg AB F4 Byggnad 62 832 96 Frösön
Projektör	<i>Arkitekt</i> GisteråSjöstrand Arkitektur Kyrkgatan 49 83134 Östersund Kontaktperson: Ingemar Sjöstrand 063-57 00 90
Antikvarie	Jamtli Kulturhistorisk sektion Box 709 831 28 Östersund Kontaktperson: Martina Berglund 063-150 141

Karta

Situationsplan

Situationsplan över Campusområdet med Byggnad 33 markerad

Historik

Dåvarande Kungliga Norrlands artilleriregementes kasernetablisement började uppföras i enlighet med 1892 års försvarsbeslut samma år efter ritningar av O. A Busch och Erik Josephson. Detta var arkitekten Erik Josephsons första kasernetablisementet, som skulle följas av många flera. Josephson ritade kanslihuset med omgivande kaserner. Totalt 18 byggnader stod färdiga 1895, förutom kaserner bl a matsal, gymnastikhus, ridhus och stallar.

Inflyttningen skedde successivt under åren 1893-1895. 1897 invigdes etablisementet av kung Oscar II. Förbandet var då det enda artilleriförbundet i Norrland. I jämförelse med den glesa och låga dåtida stadsbebyggelsen torde kasernområdet ha varit dominerande. Kanslihuset med sitt torn och omgivande kaserner utgjorde en representativ front ut mot staden och Artillerigatan som gavs esplanadkaraktär med dubbla trädrader.

Byggnad 33 byggdes 1918 som militärförråd. Byggnaden uppfördes i trä i ett plan.

Regementet har byggts till i olika omgångar under årens lopp, senast 1972 då en militärrestaurang byggdes. 1974 övergick A4 till att bli en ren utbildningsmyndighet. De sista värnpliktiga blev klara med sin utbildning under våren 1997. A4 fanns kvar som regemente fram till 31 december 1997.

Antikvariskt resonemang

Avsikten med en kulturhistorisk byggnadsrestaurering är att enbart åtgärda tekniskt skadade delar. Det måste göras stor åtskillnad mellan förslitningsskador och tekniska skador. Förslitning är förändringar som berättar om byggnadens ålder och om hur byggnaden/byggnadsdelen har använts. Denna typ av förslitningsskador ingår därmed i det kulturhistoriska värdet och bidrar till upplevelsen och förståelsen av gångna tiders vardagsliv. En teknisk skada är en skada som nu eller i en omedelbar framtid äventyrar byggnadens fortlevnad. Dessa skador har reparerats. Vid reparationen har material, framställningsteknik och hantverksteknik varit av traditionellt slag. Den slutliga upplevelsen av hela byggnaden eller enskilda detaljer är densamma som före insatsen.

Trots att insatser måste göras, är meningen med varje allvarigt syftande restaurering att man efter avslutad insats drar sig tillbaka så märkligt som möjligt. De enskilda, befintliga byggnadsdelarna ska bevaras så långt som

möjligt, för att som ”originaldelar” kunna berätta om gångna tiders liv och de förändringar som med åren krävt ändringar och omdisponeringar i byggnaderna. Varje del som byts ut kan bara berätta om hur man tänkte och gjorde i början av 2000-talet.

Beskrivning av utförda åtgärder

Syftet med ombyggnaden har varit att ordna kontorslokaler i byggnaden. I samband med detta gjordes även en fasadrenovering. Se vidare på de ritningar som finns som bilagor. Ombyggnaden av Byggnad 33 har till största delen slutförts. Dock har en mindre del längst mot norr ännu ej färdigställts.

Uppgifter om konstruktion

Grund	Stensockel i kalksten.
Stomme	Trä med synliga invändiga fackverkspelare i dubbla rader.
Bottenbjälklag	Trä
Mellanbjälklag	Trä
Tak	Kraftig trapetskorrugerad plåt, takstolar av trä.

Bild 1. Byggnad 33 efter att renoveringen påbörjats 2008 (digital bild nr 014).

Fasad

Panel

Fasaden har en locklistpanel, som innan restaureringen var målad i en gulbrun akrylatfärg. Panelen var delvis rötskadad och saknade delar i träpanelen samt hade lösa och trasiga panelbrädor och listverk. Färgskiktet var flagnat och målningen var eftersatt. Den befintliga träpanelen har ilagats och rötskadade panelbrädor och lister har bytts ut mot nya. Enligt projektbeskrivningen skulle skadad panel och list ersättas lika befintlig. Vid sockeln fanns liggande panel på förvandring, vilket dock inte utfördes lika i och med restaureringen (se bild 3 & 4).

Bild 2. Rötskadade panelbräder och lister har bytts ut (digital bild nr 006).

Bild 3. Sockellisterna var innan restaureringen satta på förvandring (bild nr 08m031/31).

Bild 4. Efter restaureringen finns bara en sockellist (digital bild nr 1000522).

Fasadöppningar

På den östra sidan fanns 30 st garageportar. I alla de gamla portöppningarna har nya glas- och entrépartier satts in.

På fasaden mot väster har 3 st nya fasadöppningar tagits upp för ut- och inlastningsdörrar. Dessa har utformats med dörrblad klädda med panel som målades i samma kulör som fasaden (se bild 7 nedan).

Bild 5. I de gamla portöppningarna på den östra fasaden har nya glaspartier satts in (digital bild nr 1020542).

Tak

Taket bestod innan restaureringen av en kraftig trapetskorrugerad plåt. Då det efter arkivstudier framkom att taket tidigare varit belagt med tegel, beslöts att återgå till detta. Hela taket har nu klätts med röda tvåkupiga tegelpannor.

Takkupor

Från början fanns 12 st takkupor mot öster och 6 st mot väst. Takkuporna har spröjsade fönster och sadeltak.

5 st nya takkupor har monterats på det östra takfallet. Dessa har utformats lika som de befintliga.

Ventilation

Ventilationshuvarna med raster vid taknocken har fått ny gråsvart plåt. Ventilationsutsuget (frånluften) som ligger nedsänkt i tegeltaket, har utförts i röd fabriksmålad plåt.

Fönster

Nya fönsteröppningar har tagits upp på den västra fasaden. Sammanlagt ska 16 st nya fönster sättas in, dock har inte hela ombyggnaden genomförts ännu.

De befintliga fönsteröppningarna har förstörats (se bild 6) för att anpassas till kontorsmiljön. I alla öppningar har nya fönster satts in. De ursprungliga fönstren har tagits bort och ersatts med nya. De gamla som bedömdes vara i bra skick har återanvänts i de nya takkuporna. Utförandet av de nya fönstren är snarlikt de gamla, däremot finns detaljer som skiljer dem åt, såsom klumpigare gångjärn samt avsaknad av vinkeljärn och droppnäsa.

Bild 6. Gammalt fönster iplanerad ny öppning (digital bild nr 1020546).

Bild 7. Nya fönster och dörröppning på den västra sidan (digital bild nr 1020564).

Takfönster

Åt väster har 6 st nya takfönster i glas med plåtprofiler monterats. Dessa är smäckrare och ligger mer i liv med taket än de på referensobjektet Byggnad 32.

Grund

Den tidigare delvis öppna grunden har satts igen med betongpelare. Utförandet fanns inte med i åtgärdsförslaget och har inte diskuterats under arbetets gång. Den höga sockeln hade dock kunnat döljas något mer om sockellisten satts på förvandring liksom tidigare.

Bild 8. Den nya grunden (bild nr 08m031/37).

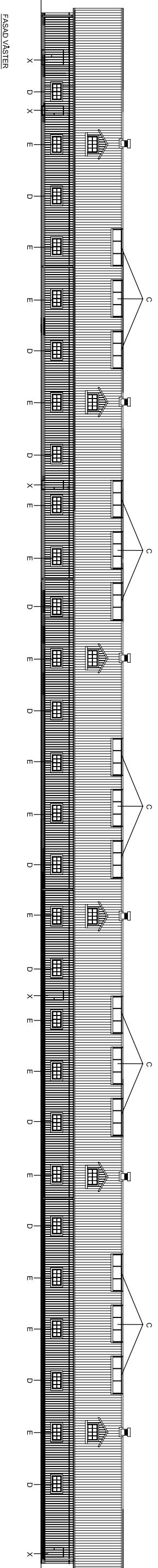
Måleri

Fasadens gulbruna akrylatfärg har skrapats bort. Fasadpanel och detaljer har målats med linoljefärg av fabrikt Engvall & Claesson i samma kulörer som på Byggnad 32. Kulörer som har använts för fasaden är NCS S3030-Y20R (varmgulbeige) och för fönster, dörrar och detaljer NCS S6050-Y80R (engelskt röd).

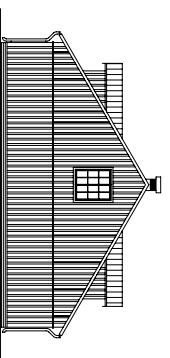
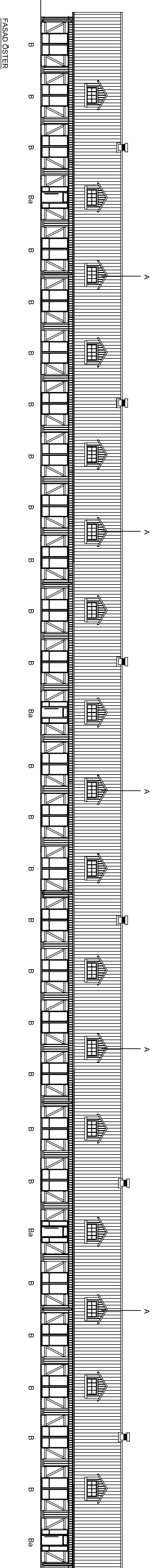

Bild 9. Fasadens har i och med ommålningen fått en gulbeige kulör och engelskt röda portar och detaljer (digital bild nr 10205689).

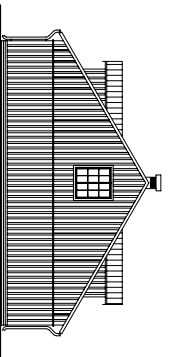
PLATTAK RVMS. ERSÄTTTS MED TAKTEGEL

PLATTAK RVMS. ERSÄTTTS MED TAKTEGEL

FASAD NORR

FASAD NORR

FÖRKLARINGAR

- A = NY KUPA UTFÖRES LIKA BEFINTLIG
- B = NYTT GLASPARTI SOM INFATTAS I BEFINTLIG PORTÖPPNING. PORTÖPPNING LÅSES I UPP-STÄLLT LÅGE.
- Ba = NYTT ENTREPARATI SOM INFATTAS I BEFINTLIG PORTÖPPNING. PORTÖPPNING LÅSES I UPP-STÄLLT LÅGE.
- C = NYA TAKFÖNSTER
- D = BEFINTLIGT FÖNSTER MED SÅNK BRÖSTNING
- E = NYTT FÖNSTER UTFÖRES LIKA BEFINTLIGT
- X = UTFÖRES MED DÖRRBLAD LÅSA FASAD. UTFÖRES MED DÖRRBLAD LIKA FASAD.

BEFINTLIG TRÄPANEL. LÅGAS. RÖTSKADADE DELAR UTFYTTES. ÅTGÄRDERNA GÄLLER HELA BYGGNADEN.

A	3	FÖNSTER,mm	20080424	KLGI
BET	ANT	ANORDNING AVSER	DATUM	SKN

BYGGLOVHANDLING

CAMPUS ÖSTERSUND

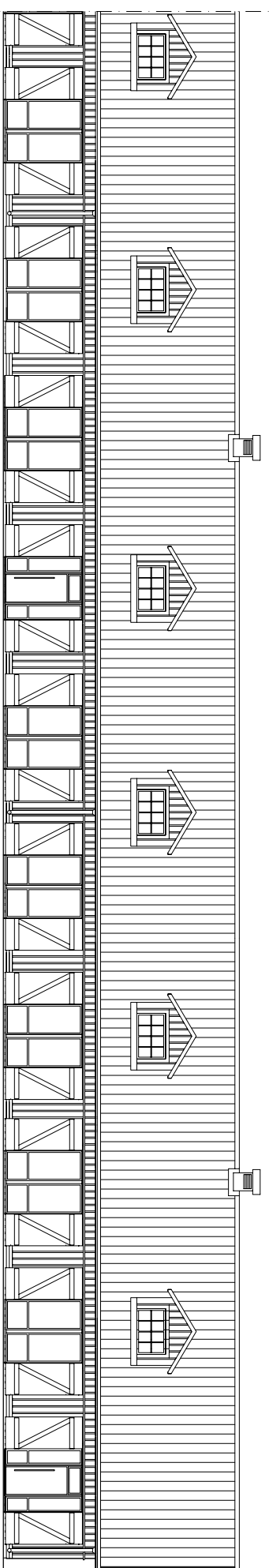
GSI
ERAS
FÖST
RÄND

Östergötlandsregionen Arkitektur
Kyrkogatan 49
box 641
831 27 Östersund
Telefon 083.57 00 90
Telefax 083.57 00 92
öj@ostergotlandsregionen.se

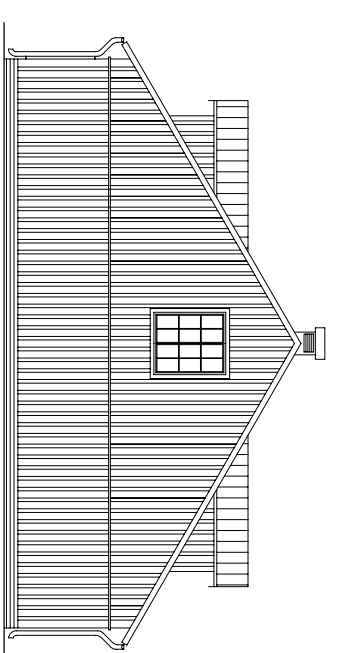
TERMINER	BETAD 7 KONSTR. AV	HAJDUK XGÖRNER
07-2008-04	KLGI	KLGI
DATUM	ANSÖRANS	
2008-04-04	KJELL GÖSTERÅ	

KV ARTILLERISTEN, ÖSTERSUND
BY 33
OMBYGGNAD AV FÖRRÅD TILL KONTOR OCH BUTIK
FASADER

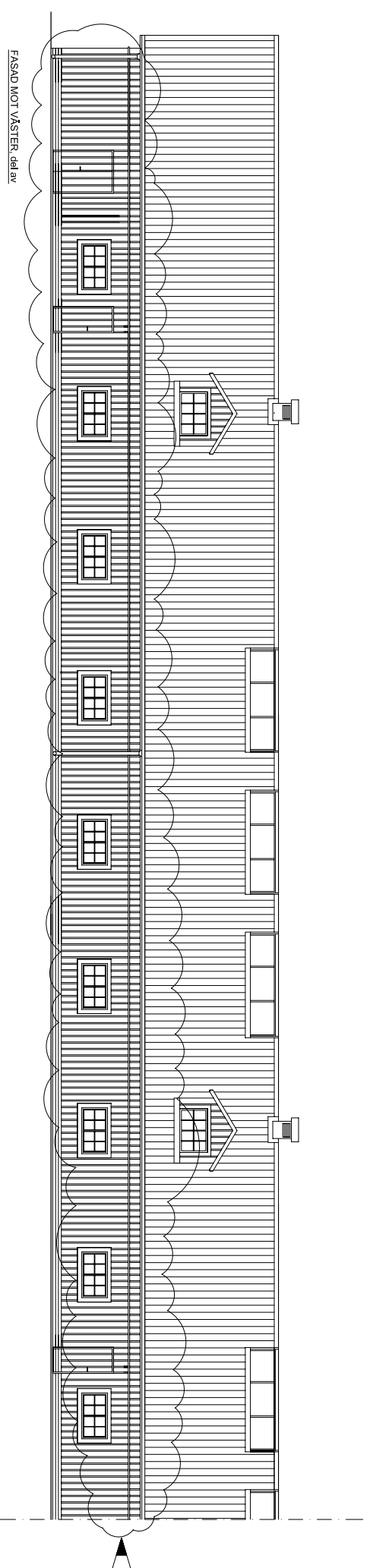
SKALA	NUMMER
1:200 / A1	A303:03
1:800 / A3	

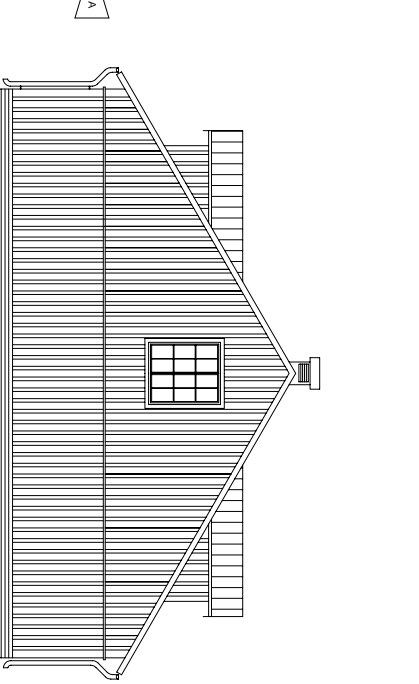
FASAD MOT ÖSTER, 041 AV

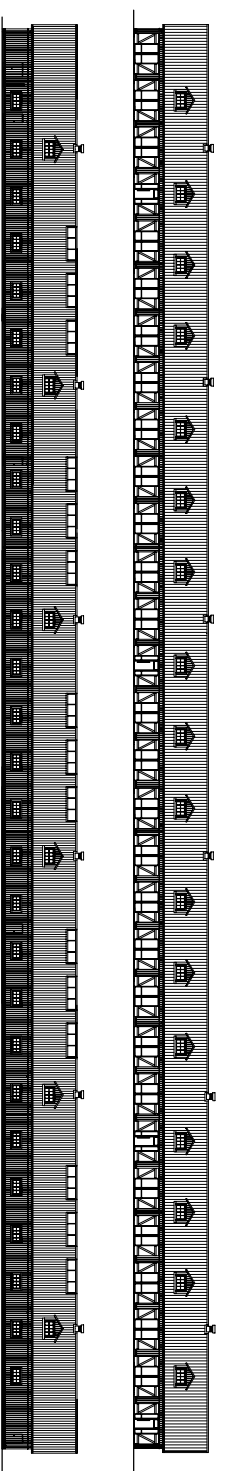
FASAD MOT SÖDER

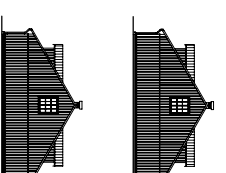
FASAD MOT VÄSTER, 041 AV

FASAD MOT NORR

FASADER, ÖVERSIKT

A	1	FÖNSTER,mm	20080424	KJ/GI
BET	ANT	ANDRINGS ANSER	DATUM	SKO

BYGGLOVHANDLING

CAMPUS ÖSTERSUND

Gisväsbyggnad Arkitektur
Kyrkgatan 49
box 641
831 27 Östersund
Telefon 083-57 00 90
Telefax 083-57 00 92
gls@gisvasbyggnad.se

ERAS
JOST
RAND

TERMINER
07-2008-04
2008-04-04

ANSÖRARE
KJELL ÖSTERÅ

BYGGNAD
BY 33
OMBYGGNAD AV FÖRRÅD TILL KONTOR OCH BUTIK
FASADER, UTSNITT

SKALA
1:100 / A1
1:200 / A3

NUMMER
A303:02

BET
A

RAPPORTSERIE – JAMTLI, 2010

ISSN 1654-2045

- 2010:1 Hunge kapell – Antikvarisk kontroll vid restaurering 2008-2009
Martina Berglund
- 2010:2 Älvros klockstapel – Antikvarisk kontroll vid restaurering 2009
Martina Berglund
- 2010:3 Lillhärjäbygget – Antikvarisk kontroll vid restaurering av Benladan 2009
Martina Berglund
- 2010:4 Högen – Antikvarisk kontroll vid restaurering av härbre (byggnad IX), 2009
Martina Berglund
- 2010:5 Ovikens gamla kyrka – Förundersökning av putsen på kyrkan och bogårdsmuren
Christina Persson
- 2010:6 Bröcklingberget – Kulturhistorisk karakterisering inför vindkraftpark
Amanda Jönsson
- 2010:7 Ängersjököen – Kulturhistorisk karakterisering inför vindkraftpark
Amanda Jönsson
- 2010:8 Exercishuset (Byggnad 16) –Antikvarisk kontroll vid fasadändring 2003
Martina Berglund
- 2010:9 Byggnad 19 – Antikvarisk kontroll vid exteriör restaurering 2005
Martina Berglund
- 2010:10 Byggnad 32 – Antikvarisk kontroll vid ombyggnad 2006–2007
Martina Berglund
- 2010:11 Byggnad 33 – Antikvarisk kontroll vid ombyggnad 2008–2009
Martina Berglund